

RADY OKRĘGOWEJ IZBY RADCÓW PRAWNYCH W SZCZECINIE

z dnia 18 lipca 2024 r.

Stanowisko Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w Szczecinie w sprawie przedstawionych przez Krajową Radę Radców Prawnych do konsultacji propozycji zmian w ustawie o radcach prawnych

Na podstawie § 2 ust. 2 Regulaminu działalności radców prawnych i jego organów, stanowiącego załącznik do uchwały Nr 34/VII/2008 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 26 września 2008 roku w sprawie uchwalenia Regulaminu działalności samorządu radców prawnych i jego organów (t.j. ogłoszony uchwałą 1043/XI/2023 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 21 czerwca 2023 r.), Rada Okręgowej Izby Radców Prawnych w Szczecinie uchwala, co następuje:

Po zapoznaniu się z projektem ustawy o zmianie ustawy o radcach prawnych w zakresie przepisów dyscyplinarnych, który został przyjęty do dalszych prac wewnątrzsamorządowych przez Krajową Radę Radców Prawnych na posiedzeniu w dniu 14 czerwca 2024 r., Rada Okręgowej Izby Radców Prawnych w Szczecinie uznaje, że zaistniała potrzeba merytorycznego odniesienia się do jego treści, a w konsekwencji przedstawia następujące uwagi i zastrzeżenia:

1. Właściwość Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego w sprawach członków Krajowej Rady Radców Prawnych i rad okręgowych izb radców prawnych (art. 61¹ ust. 1a).
Proponowaną w tym zakresie zmianę uznać należy za zasadną. Mając jednak na uwadze zawartą w tym samym projekcie propozycję zmiany art. 62 ust. 2 ustawy należałoby rozważyć, czy treści art. 61¹ ust. 1a nie rozszerzyć o sprawy sędziów Wyższego Sądu Dyscyplinarnego oraz zastępców Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego.
2. Nadzór Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego nad działalnością rzeczników dyscyplinarnych okręgowych izb radców prawnych (art. 61² i art. 61³).
Proponowane w powyższym zakresie zmiany ustawy uznać trzeba za niezasadne. Przepisy o nadzorze Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego w proponowanym kształcie i brzmieniu faktycznie likwidują autonomię i niezależność rzeczników dyscyplinarnych okręgowych izb radców prawnych, wprowadzając zasadę ich hierarchicznego podporządkowania Głównemu Rzecznikowi Dyscyplinarnemu (i jego zastępcom). Zasada hierarchicznego podporządkowania, charakterystyczna dla powszechnych jednostek prokuratury, stoi w oczywistej sprzeczności z ideą samorządu zawodowego i nie da się jej pogodzić z funkcjonującym od lat modelem, w którym rzecznicy dyscyplinarni izb okręgowych są w pełni samodzielnymi, niezależnymi i autonomicznymi organami samorządu radców prawnych, równorzędnymi w stosunku do pozostałych organów samorządu. Zasada hierarchicznego podporządkowania, przyznająca kompetencje nadzorcze organom szczebla krajowego wobec organów szczebla okręgowego, jest nieznaną nie tylko ustawie o radcach prawnych (jeżeli chodzi o pozostałe organy samorządu radcowskiego), ale także innym ustawom dotyczącym prawniczych zawodów zaufania publicznego (ustawa Prawo o adwokaturze, ustawa Prawo o notariacie). Zdecydowany sprzeciw budzić musi zwłaszcza pomysł przyznania jakichkolwiek kompetencji nadzorczych wobec rzeczników dyscyplinarnych zastępcom Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego. Nie do zaakceptowania jest bowiem sytuacja, w której osoby nie będące organami samorządu, a jedynie sprawujące w nim funkcje, wybierane przez Krajową Radę Radców Prawnych, sprawować miałyby nadzór nad działalnością rzeczników dyscyplinarnych, będących organami samorządu wybieranymi przez zgromadzenia izb okręgowych. Ponadto, całkowicie nie do przyjęcia jest niemal nieograniczony zakres

sprawowanego nadzoru. Ze zdumieniem stwierdzić bowiem trzeba, że nadzór ten znacznie wykracza poza kompetencje nadzorcze, jakie ustawa przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości. W projektowanym art. 61² ust. 2 nie przewidziano żadnej przesłanki, po spełnieniu której Główny Rzecznik Dyscyplinarny i jego zastępcy mieliby prawo „w szczególności zaznajamiać się ze stanem sprawy dyscyplinarnej prowadzonej przez rzecznika dyscyplinarnego, zaznajamiać się z jego zamierzeniami co do dalszego biegu dochodzenia oraz żądać przedstawienia akt danej sprawy”, co oznacza, że czynności te mogłyby być podejmowane w każdym czasie i w każdych okolicznościach, a zatem także bez jakiegokolwiek przyczyny. W projektowanym art. 61² ust. 3, jako powód i jednocześnie podstawę przejęcia prowadzenia sprawy przez Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego przyjęto „stwierdzenie poważnych uchybień w zapewnieniu prawidłowego lub sprawnego przebiegu dochodzenia”, co jest zwrotem na tyle nieostrym i niedookreślonym, że pozostawia możliwość jego bardzo szerokiej i w zasadzie dowolnej interpretacji. Jednocześnie, podjęcie decyzji w powyższym zakresie pozostawione jest w istocie swobodnemu uznaniu Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego, bez żadnej kontroli zasadności i celowości takiego kroku. W konsekwencji może to doprowadzić do przejmowania spraw do prowadzenia przez Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego w sposób arbitralny i bez dostatecznego uzasadnienia. Podobnie, w art. 61³ ust. 1 nie zostały przewidziane żadne przesłanki wydawania przez Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego (lub jego zastępcę) „wiążących poleceń” rzecznikom dyscyplinarnym OIRP i ich zastępcom. Także i w tym przypadku zatem działania nadzorcze mogłyby być podejmowane bez jakiegokolwiek przyczyny i bez dostatecznego uzasadnienia. Z kolei przepisy art. 61³ ust. 2 i 3, dotyczące przedmiotu ww. wiążących poleceń, zredagowane zostały tak nieprecyzyjnie i ogólnikowo, że mogą być podstawą do formułowania poleceń o niemal dowolnej treści.

3. Właściwość sądu w sprawach sędziów sądów dyscyplinarnych i rzeczników dyscyplinarnych (art. 62 ust. 2 i art. 70² ust. 1b).

Zmiany w powyższym zakresie uznać należy za zasadne. Uregulowania wymagałoby natomiast w takim wypadku kwestia właściwości organu prowadzącego dochodzenie w sprawach sędziów Wyższego Sądu Dyscyplinarnego oraz zastępców Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego. Należałoby rozważyć, czy treści art. 61¹ ust. 1a nie rozszerzyć o sprawy sędziów Wyższego Sądu Dyscyplinarnego oraz zastępców Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego.

4. Orzeczenia nakazowe (art. 70³).

Zmianę w powyższym zakresie uznać należy za zasadną. Jednocześnie, korzystając z okazji, warto byłoby przepisać art. 70³ ust. 1 sformułować w taki sposób, aby wynikało z niego, że drugim wyjątkiem od zasady, iż orzeczenia wydaje się na rozprawie, są orzeczenia, na mocy których sąd wymierza uzgodnioną z obwinionym karę dyscyplinarną bez przeprowadzenia rozprawy (art. 335 § 1 kpk).

Za uchwałą oddano 14 głosów

Przeciwko uchwale oddano 0 głosów

Wstrzymało się 0 głosów

Otrzymują:

1. Minister Sprawiedliwości,
2. Krajowa Rada Radców Prawnych,
3. a/a

DZIEKAN RADY
Okręgowej Izby Radców Prawnych
w Szczecinie
dr Przemysław Mijał

SEKRETARZ RADY
Okręgowej Izby Radców Prawnych
w Szczecinie
Piotr Sydor